

УДК 378.22 : 377.3.018.44

Юлія Кузьменко
(Херсон, Україна)

РОЛЬ ПРАКТИКИ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті висвітлено роль фахової практики в системі підготовки майбутніх вчителів технологій у ВНЗ, проаналізовано основні напрямки професійної адаптації майбутніх вчителів технології у процесі практики.

Ключові слова: професійна адаптація, фахова практика, підготовка майбутніх вчителів технологій, професійно-педагогічна діяльність.

В статье освещена роль профессиональной практики в системе подготовки будущих учителей технологий в ВУЗе, проанализированы основные направления профессиональной адаптации будущих учителей технологии в процессе практики.

Ключевые слова: профессиональная адаптация, профессиональная практика, подготовка будущих учителей технологий, профессионально-педагогическая деятельность.

The article highlighted the pedagogical practice in the system of future teachers' of technologies professional adaptation. It is analyzed the basic directions of professional adaptation of future teachers of technologies during the pedagogical practice.

Key words: professional adaptation, pedagogical practice, preparation of future teachers of technologies, professional and pedagogical activity.

Постановка проблеми. На сьогодні висуваються нові вимоги стосовно підготовки якісно нового типу педагога сучасної школи, здатного швидко адаптуватися до вимог і потреб сучасної педагогічної практики та тих змін, що відбуваються в країні і світі. Тож проблема підготовки майбутніх

вчителів до їх подальшої успішної професійно-педагогічної діяльності є актуальною для сучасної педагогічної науки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам професійної підготовки майбутніх педагогів присвячені дослідження Л. Безущенко, Ю. Бистрової, Н. Демидчука, Н. Казакової, Н. Кардаш, Н. Калініченко, Н. Левченко, В. Сидоренка, Н. Слюсаренко, Г. Терещука, Д. Тхоржевського, О. Янкович та ін.

Мета статті висвітлити роль фахової практики в системі підготовки майбутніх вчителів технологій.

Виклад основного матеріалу. Професійне становлення вчителя тривалий процес, який починається з вибору професії і отримання відповідної освіти, а закінчується роками самостійної роботи в школі. Тому дуже важливу роль у підготовці майбутнього вчителя до професійної діяльності має період навчання у вузі. Для цього необхідно забезпечити високий науково-методичний рівень підготовки майбутніх спеціалістів. За цих умов особливого значення набуває організація фахової і професійної підготовки майбутніх вчителів, яка охоплює такі напрямки: загальноосвітню, спеціальну та професійно-орієнтовану підготовку. Зміст загальноосвітньої підготовки майбутніх вчителів технології охоплює знання з фундаментальних природничих, гуманітарних та соціально-економічних дисциплін та створює базу для всебічного і гармонійного розвитку студентів. Змістом спеціальної підготовки є конкретна реалізація об'єктивних законів в об'єктах і функціях професійної діяльності майбутніх фахівців технологій та підготовка до виконання обов'язків на посаді вчителя. Зміст професійно-орієнтованої підготовки становить загальнотехнічну підготовку та знання об'єктивних законів функціонування узагальнених об'єктів діяльності у напрямку підготовки вчителів технологій. Практика є складовою спеціальної та професійно-орієнтованої підготовки студентів й органічно пов'язана із загальноосвітньою, оскільки спирається на теоретичний фундамент, який

забезпечує виконання теоретичних та практичних завдань професійної підготовки сучасного вчителя.

Відповідно до існуючих вимог кількість годин, яка повинна бути відведена на проходження фахової практики складає від 20 до 25 відсотків навчального часу. Щодо організаційних моментів її проведення і підведення підсумків то вона регламентована затвердженим наказом Міністерством освіти України «Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» (1993 р.). У цьому положенні визначено, що «метою практики є оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності» [1].

Першим видом практики, з яким стикаються майбутні вчителі технологій – це навчальна. Її мета закріпити і поглибити отримані теоретичні знання, вивчити напрямки діяльності та організації роботи школи, ознайомитися із сучасним оснащенням, педагогічними технологіями, шкільною документацією, організацію навчально-виховного процесу тощо. Студент ознайомлюється із своєю майбутньою спеціальністю та виконує роль помічника вчителя.

Виробнича практика має своєю метою розширити та закріпити досвід отриманий у ВНЗ в майстернях та лабораторіях, ознайомити із сучасним обладнанням, новими технологічними процесами виготовлення продукції на підприємствах. Це засіб поєднати теоретичну і практичну підготовку майбутнього вчителя технологій у руслі професійного оволодіння навичками, які необхідні при навчанні учнів виготовляти певні об'єкти праці. Студент, працюючи під керівництвом майстра, виконує функціональні обов'язки

робітника з певної професії (слюсара, столяра, кравця, швачки та ін.) та глибше занурюється у зміст і технологію виготовлення, здобуває додаткову інформацію тощо.

Педагогічна практика – це засіб апробації підготовки студента до виконання функцій вчителя технологій, практично підготуватися до здійснення самостійної педагогічної діяльності; підготовка до реальної практичної роботи; важлива ланка професійного самовизначення особистості. Основними завданнями педагогічної практики при підготовці майбутніх вчителів технології є: закріплення і поглиблення теоретичних знань, формування професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень, професійно значимих якостей особистості, оволодіння сучасними методами, формами організації та знаряддями праці, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності, вивчення сучасного стану навчально-виховної роботи в школі, вивчення передового досвіду, нових технологій навчання, розвиток творчого підходу до викладацької діяльності, оволодіти методами та прийомами вивчення вікових та індивідуальних особливостей школярів, планувати, організовувати і аналізувати свою роботу тощо.

Педагогічна практика, як вид навчального навантаження, дає можливість виступити майбутньому спеціалісту не тільки у ролі об'єкту навчального процесу, а й бути його суб'єктом. Саме ця специфіка допомагає майбутнім вчителям пройти такі напрямки професійної адаптації як: психологічний, педагогічний, дидактичний та інформаційно-технологічний.

Психологічний напрямок охоплює особистісні якості педагога: мотиваційні (потреби, інтереси, почуття, схильність, гуманність та ін.), інтелектуальні (процеси чуттєвого і раціонального пізнання, потреба постійної самоосвіти, мобільність, гнучкість і еластичність щодо соціально-економічних та професійних змін, фантазія, аналогія, критичність мислення тощо), емоційно-вольові (воля, витривалість, наполегливість, здатність

долати труднощі, комунікативність, позитивна емоційна налаштованість, цілеспрямованість, прояв творчості у професійній діяльності та ін.) та поведінкові якості (висока культура мовлення і праці, здатність володіти мімікою, пантомімікою, жестами, уміння одягатися, стежити за зовнішнім виглядом, уміння керуватися основами психотехніки та ін.).

Педагогічний напрямок охоплює здібності до викладацької, виховної, організаційно-педагогічної, соціальної та суспільної роботи, до прийняття управлінських рішень, професійного самовдосконалення (креативність у здійсненні професійної діяльності, уміння аналізувати педагогічну ситуацію, планувати відповідну педагогічну дію тощо).

Дидактичний напрямок окреслює систему знань і уявлень про закони навчання, закономірності педагогічного процесу та психологічного розвитку особистості, сучасні фундаментальні підходи до побудови навчально-виховного процесу (системного, особистісно орієнтованого, аксіологічного, акмеологічного, діяльнісно-практичного, компетентнісного, гуманістичного, синергетичного), освітні стандарти, технології розвитку особистості, конструктивну діяльність, що пов'язана з відбором та композицією навчально-виховного матеріалу у відповідності з віковими, психологічними та індивідуальними особливостями школярів, з плануванням і побудовою педагогічного процесу та ін.

Інформаційно-технологічний напрямок включає уміння здійснювати професійну діяльність в умовах технологізації та інформатизації суспільства, загальнотехнічні знання, графічні знання та уміння, уміння самостійно знаходити, аналізувати, добирати, зберігати і передавати необхідну інформацію, уміння застосовувати інформаційно-комп'ютерні технології на уроках, уміння користуватися нормативними та довідковими матеріалами під час виконання та читання креслень, розвиток просторового уявлення та конструктивно-геометричного мислення, вміння працювати з інструментами та на обладнанні (токарний верстат, швейна машина та ін.) тощо.

*Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної заочної конференції
«Дизайн-освіта майбутніх фахівців: теорія і практика»*

Як бачимо педагогічна практика, як системна складова професійної адаптації, охоплює усі напрямки професійної діяльності майбутнього вчителя технологій.

Слід відмітити, що особливої значної ролі на етапі професійної підготовки для успішної професійної адаптації майбутніх вчителів та їх професіогенезу взагалі має фахова практика, адже саме в цей період відбувається формування професійної готовності фахівця, закріплюється професійна адаптивна поведінка, розвивається професійний адаптаційний потенціал, відбудовуються адаптивні стратегії, проявляється мотивація до самореалізації. Практика у ВНЗ покликана забезпечити належний рівень професійної підготовки студентів.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Підводячи підсумки зауважимо, фахова практика відіграє важливу роль у навчанні студентів. Це одна із складових навчального процесу, а також системи професійної адаптації майбутніх вчителів технологій, оскільки саме вона дає змогу відбутися симбіозу фундаментальної освіти, засвоєння наукових основ професійної діяльності та практичного оволодіння нею. Перспективи подальших розвідок у даному напрямку полягають у розкритті ролі і місця педагогічної практики в системі професійної адаптації майбутніх вчителів.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93> – Загол. з екрану.*